

משרד החינוך

מינהל תיקשוב, טכנולוגיה ומערכות מידע
אגף טכנולוגיות מידע

האגף לחינוך קדם
יסודי

מיזם "במה לגננת"

מפגשים מקוונים המאפשרים לגננות להציג, לפרסם, לחלוק ולשתף עמיתות ביוזמות חינוכיות בתחומים שונים.

"ארכיאולוגיה בגן הילדים"

רוקסנה פלמן

גן ניסויי 'ניצן',
קיבוץ ניר דוד

אקדמיה
ברשת

מפקחת: יעל קורן
מדריכת הניסוי: נירית קורן-לורנס, רשות העתיקות, גף ניסויי ויזמות של משרד החינוך

"בולשים אל העבר למען המחר"

ארכיאולוגיה

ארכיוס - "עתיק" ולוגוס - "תורה".

הארכיאולוגיה מזמנת אפשרויות רבות לעשייה ולמידה מוחשית וחוייתית
כאשר הילדים, כמו ארכיאולוגים, חוקרים את הסביבה דרך שאלות מחקר
העולות מתוך החוויות של הגן .

מטרות הניסוי - ארכיאולוגיה בגן

- למידה המבוססת על שיח וכבוד לאדם, למורשת ולסביבה
- הטמעת מיומנויות הארכיאולוג בקרב ילדי הגן
- פיתוח דרכי חשיבה, פתרון בעיות ותהליכי חקר

איך זה בא לידי ביטוי ?

בגן - בחלקת החפירה
במעבדה בפינת
הפסיפסים בציר הזמן

בטיולים -
יומיים
חודשיים
שנתי

דרכי פעולה
מתקיימים ב-3
מוקדים שונים

במוזיאון -
בביקורים
סדירים
פעם
בחודש

בגן

- 'מעבדה ארכיאולוגית'
- חלקת חפירה לימודית
- בפינת הפסיפסים

במוזיאון

כלי טחינה בימי קדם

תחנת קמח עתיקה

בטיולים

- טיול יומי
- טיול חודשי
- טיול שנתי

טיול בסביבה הקרובה

טיול הורים וילדים לעתיקות בית שאן

עקרונות פעולה עליהם נשען הניסוי

1. זיהוי 'הבעיה' כהזדמנות ללמידה
2. הטמעת תהליכי למידה בראיית ציר הזמן
3. התהוות הידע בשכבות
4. עבודת הארכיאולוג
5. למידה משמעותית דרך ביטוי אישי וחשיבה יצירתית-הלומד המלמד

1. זיהוי "בעיה" כהזדמנות ללמידה

"בעיה" בחלקת החפירה ובמעבדה ארכיאולוגית, כהזדמנות ללמידה

חופרים ומגלים ממצאים

בעיה – איך לנייד,
לסנן ולפנות

הממצאים שנחשפים, הם "פיסות
מידע" שמהווים התחלה לתהליך
של חקר ולמידה

הפתרון

הממצאים מועברים ל"מעבדה הארכיאולוגית" הנמצאת בתוך הגן להמשך עבודה - מדידה, תיעוד, רפאות ועוד

2. הטמעת תהליכי למידה בראיית ציר הזמן

פעילות מקדימה לבניית ציר הזמן
איסוף הידע על כל הצירים המוכרים
לילדי הגן

דרך לבניית מושג ציר הזמן אצל ילדי הגן

בבניית ציר זמן אישי
בגן ובבית עם ההורים

ציר הזמן ההיסטורי

הבנת הסדר של ציר הזמן:

- הכללה
- מיקום
- מיקוד

התקופה
הפרה
היסטורית

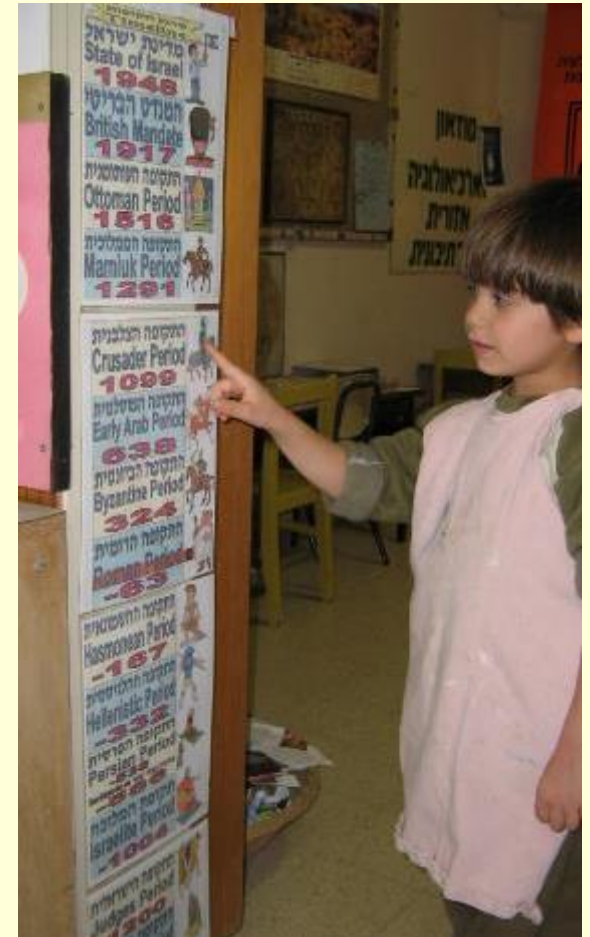

התקופה
הפוסט
מודרנית

פעילויות על ציר הזמן במהלך השנה

כל נושא הנלמד בגן ובמוזיאון ממוקם על ציר הזמן, כגון "הכתב", חגים....

ציר זמן אנכי, נייד

3. התהוות הידע בשכבות

דוגמא: חקר ייצוג שבעת המינים

ידע קודם - ייצוג שבעת המינים – בעזרת פסיפסים מנייר

בעקבות עיסוק בנושא אנו מגלים את "מטבעות" שבעת המינים משנת 1988

אנו מגלים שהיצירות של שבעת המינים נעשו על פי מטבעות עתיקים בארץ ישראל

שיקום וטיפול היצירות וקישוט המסגרת

יום הטקס - תליית העבודות על קיר החזית של הגן יחד עם ילדי הגן ואנשי הקהילה

4. עבודת הארכיאולוג - בולשים אל העבר

התפתחות הכתב העברי מציור עד הכתב של היום

כתיבת השם הפרטי בטכניקות שונות

"אצלנו בניצן" (על פי המנגינה אצלנו בחצר/נעמי שמר)

"אצלנו בחצר בצל צלון התכלת
באים הניצנים ונכנסים בדלת
וכל אחד מהם כשבא מביתו,
מביא לכאן את שמו - שתמיד איתו...
...חקרנו בלוחות מקדם עד ימנו
גילינו אותיות ואיך כותבים את שמנו
פתחנו לרווחה את הגן הירוק
לדעת על הזמן הרחוק-רחוק"

5. למידה משמעותית דרך ביטוי אישי וחשיבה יצירתית – לומד/מלמד

**"לכל אדם, וגם לכל קבוצה בכל מצב, יש משהו
משמעותי לומר על המציאות ולעשות במציאות".
(פאולו פריירה)**

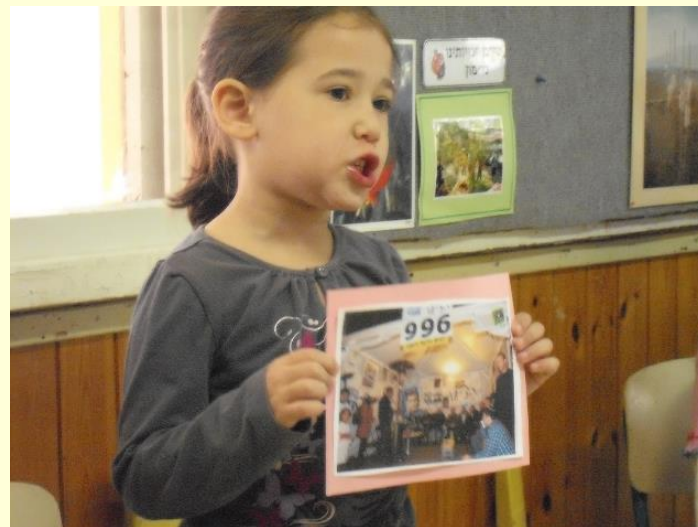

לומד / מלמד : יום הולדת

היכולת לבחור תוך לקיחת אחריות

"הדגה שבנחל עמל/ האסי"

"גלעד שליט"

"התוכי שאני מגדלת בבית"

חקר הנושא

והצגתו

יערה חוקרת אומנים

הצגת נושא "הלגו" בעזרת
דגמים

עיבוד החוויה

במשחק חופשי חצר הגרוטאות

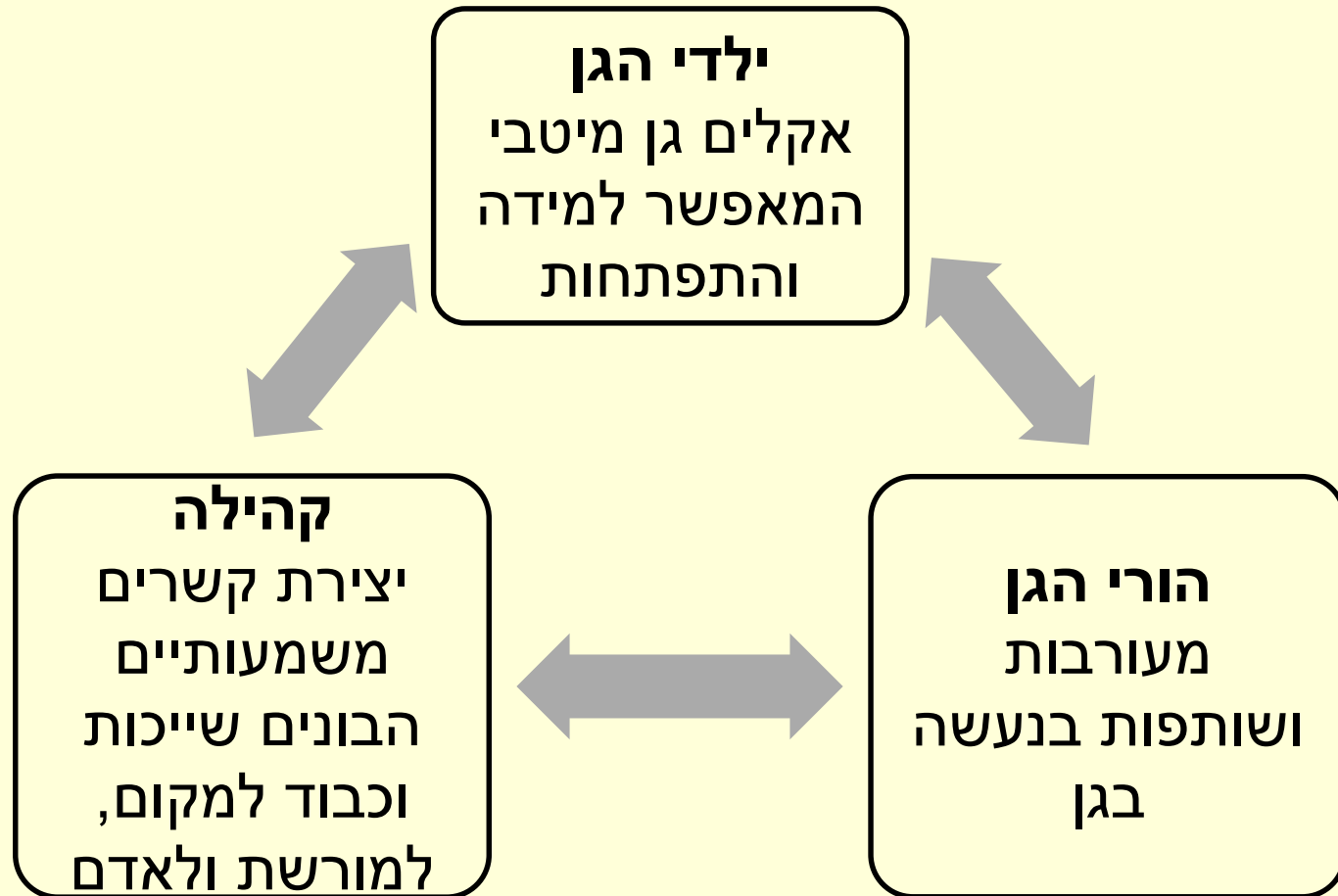
בטיולים

בפינת הספר מעיינים בחוברת מהיום הולדת

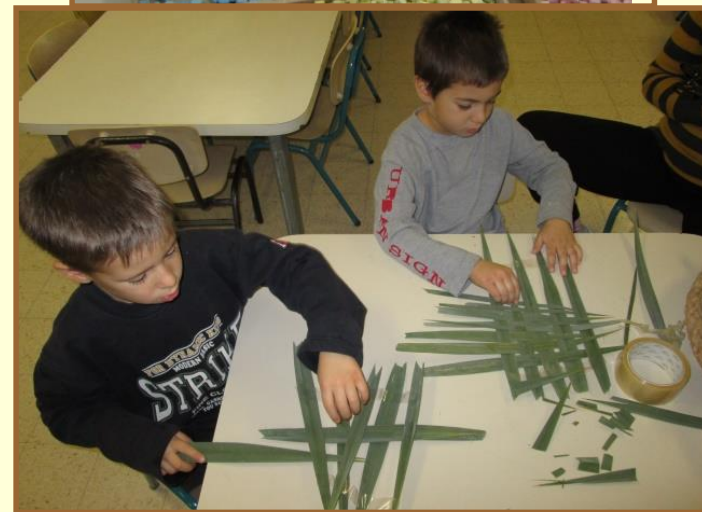

יחסי הגומלין בין הגן הניסויי לקהילה

הארכיאולוגיה מגלה שורשי ארצנו: עמים אחרים,
תרבויות רבות - שונים ושווים

"עם ללא עבר, אין לו עתיד"

"כארכיאולוג אינני יכול לתאר לעצמי התרגשות רבה יותר מאשר עבודה כשתנ"ך ביד האחת, ואֶת חפירה בשניה", יגאל ידין

תודה מקרב לב!
לצוות המסור של גן "ניצן", לאורך השנים.
לקהילת ניר דויד כולה - הורים, משפחות, הנהלה.
לגב' יעל קורן- מפקחת הגן.
לגב' ענת סלע, מפקחת ארצית למדע וטכנולוגיה בגני ילדים.
לאגף הניסויי ליוזמות וחדשנות של משרד החינוך.
לרשות המקומית, עמק המעיינות.
לרשות העתיקות, גב' נירית קורן וגב' מירב שי.
לד"ר שי פרוגל- מנחה תואר השני
לצוות המסור של דע- גן
לצוות של אקדמיה ברשת- אגף טכנולוגיות מידע
ולאגף הקדם יסודי, משרד החינוך

לכל אלה ועוד, שנותנים תמיכה רחבה לאורך השנים ומאמינים
בנעשה בגן... תודה!!!

ולכם, תודה על ההקשבה

roxanafelman@gmail.com